

Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education

Redaktionel introduktion til Nordidactica 13:2

Torben Spanget Christensen og Peter Hobel

Nordidactica 2013:2

ISSN 2000-9879

The online version of this paper can be found at: www.kau.se/nordidactica

Nordidactica
- Journal of Humanities and Social
Science Education

2013:2

Redaktionel introduktion til Nordidactica 13:2

af Torben Spanget Christensen og Peter Hobel

Innehållsförteckning

**Niels Nørgaard Kristensen & Trond Solhaug: Casting a Vote—
Complexities and Strategies among “First-Time Voters” in their
Approach to Elections 1-19**

**Robert John Parkes: Postmodernism, historical denial, and history
education: What Frank Ankersmit can offer to history didactics 20-37**

**Laila Nielsen: Historieundervisning och identitet i det mångkulturella
samhället 38-64**

**Kerstin von Brömssen: Skolan är en lättköpt arena - livskunskap i kritisk
belysning 65-92**

**Harriet Zilliacus: The Inclusion of Minority Religious Education in the
Finnish Comprehensive School: A Teacher and Teacher Coordinator
Perspective 93-114**

**Tove Nicolaisen: Pluralistisk religionsundervisning og egengjøring som
ideal. Hva kan vi lære av erfaringene til barn med hindubakgrunn?
..... 115-141**

**Knut Duesund: Is There a Potential for Norway to Learn from the Ethics
Education in the Educational System of India? 142-164**

**Mattias Arrhenius. Recension av Eva Lundqvist: Datorbaserade
animationer i geografiundervisningen. En studie om gymnasieelevers
lärande i mötet med datorbaserade animationer om bergartscykeln
..... 165-167**

Nordidactica nummer 13:2 indeholder syv artikler. Desuden bringer vi en anmeldelse af en ph.d.afhandling

Nordidactica er et fagdidaktisk tidsskrift med fokus på undervisning og læring i samfundsfag, historie, religion og geografi. De seks artikler i dette nummer adresserer tre af disse fire fag, således af den første adresserer samfundsfag, de to næste historie

og de tre sidste (plus den syvende) religion - inklusiv etik og livskundskab. Den anmeldte ph.d.afhandling adresserer geografifaget.

Niels Nørgaard Kristensen og Trond Solhaugs artikel skriver sig ind i en politologisk forskningstradition ved at stille spørgsmålet om, hvordan unge førstegangsvælgere beslutter, hvad de skal stemme, og i hvilken grad de bruger heuristikker, når de skal træffe denne beslutning. Forfatterne besvarer spørgsmålet ved at undersøge ti unge danske førstegangsvælgere (6 nydanskere og 4 etniske danskere), som er karakteriseret ved at være gymnasieelever, der har valgt samfundsfag på højt niveau. Det er ikke faget som sådan, der er i fokus, men derimod elever, der har vist en vis politisk interesse ved at vælge faget. Til sidst i artiklen udvikles der nogle didaktiske perspektiver på grundlag af undersøgelsens resultat, der bl.a. er, at det ikke i så høj grad er strategiske og rationelle overvejelser, der ligger bag elevernes beslutning om hvad de skal stemme, som det er følelsesmæssige. Undervisningen må forholde sig til dette.

Robert Parkes er australsk historiedidaktiker. Han fokuserer i sin artikel på historiefagets forhold til postmodernisme og undersøger den hollandske filosof Frank Ankersmits postmoderne historiefilosofi. Historie består ifølge Ankersmits tænkning af narrativer (narrative substance), som er udtryk for konstruktioner, men netop ikke fritsvævende konstruktioner, idet de er funderet på en faktisk viden (referential statements). Parkes diskuterer problemet med historiefornægtelse, fx holocaustfornægtelse, som en risiko i forbindelse med postmoderne konstruktivistisk historieskrivning og argumenterer for, at postmoderne historieskrivning ikke uden videre åbner for historiefornægtelse bl.a. ved med Ankersmit at henvise til renæssancen som et eksempel på en historisk konstruktion, der er baseret på fortolkning af historiske fakta (referential statements). Holocaustfornægtelse baserer sig netop ikke på sådanne referential statements og kan derved afvises.

Laila Nielsen diskuterer de udfordringer den svenske skole står overfor på grund af skolepolitiske (gymnasiereformen GY201!) og socioøkonomiske (multikulturalisme) forandringer. Empirisk har hun interviewet syv historielærere om deres didaktiske overvejelser i tilknytning til gymnasiereformen og den multikulturelle udfordring, og hun diskuterer i lyset heraf fire mulige strategier for (historie)undervisning i det multikulturelle samfund. En universalistisk strategi, en særbehandlingsstrategi (särartspolitisk strategi), en strategi på grundlag af multiple identiteter og en strategi på grundlag af kritisk multikulturalisme.

Harriet Zilliacus skriver om religionsfaget i grundskolen (1.-6. klasse) i Finland. I Finland er religionsundervisningen i modsætning til i resten af Norden konfessionel, og Zilliacus undersøger, i hvilket omfang minoritets-religionslærere (dvs. dem, der ikke er luthersk-evangeliske) opfatter deres undervisning som inkluderet i skolekulturen. Studiet bygger et feltarbejde i Helsingforsområdet, herunder interviews med 23 religionslærere og 3 koordinatører. Zilliacus finder, at både lærere og koordinatører opfatter deres undervisning som mere accepteret og inkluderet i skolekulturen end tidligere. Men der er også tale om eksklusionsmekanismer og diskrimination (fx strukturel diskrimination som mangel på kvalificerede lærebøger og uddannede lærere, men også fordomme mod minoritets-religionslærere og -elever), og

det i et sådant omfang, at Zilliarius lægger op til en debat af, om det er ønskværdigt, at det nuværende system med konfessionelt orienteret undervisning fortsætter, og af, om dette system repræsenterer et hensigtsmæssigt svar på de udfordringer, som et pluralistisk og multikulturelt samfund stiller. Meget tyder iflg. artiklen på, at det nuværende system ikke åbner op for den nødvendige dialog mellem religionerne.

Tove Nicolaisen ønsker at bidrage til udviklingen af en pluralistiske religionsdidaktik, der står i modsætning til en religionsdidaktik, der implicit giver hegemoni til en vest normalitetskonstruktion af religiøs tro og praksis. Artiklens udgangspunkt er forskningsprojektet ”Hindubarn i grunnskolen religions- og livssynsundervisning. Egengjøring, andregjøring og normalitet”, hvor Nicolaisen gennem flere år observeret undervisning i det norske RLE (Religion, livssyn og etikk) og har gennemført dybdeinterviews med 7 elever i norsk grundskole med hindubaggrund. Med en fortolkende antropologisk og diskursanalytisk tilgang viser Nicolaisen, hvordan en vestlig religionsforståelse essensialiseres og får hegemoni i en undervisning, der ifølge læreplanen burde være objektiv, kritisk og pluralistisk, og hun viser, hvordan børn med hindubaggrund både anfægter og tilpasser sig denne normalitetsstruktur. Nicolaisen peger på en mulig anden religionsdidaktik, hvis udgangspunkt er et kommunikativt tredje rum, hvor normalitetsforestillinger kan nedbrydes, og hvor eleverne lærer gennem genkendelse (af egen religiøse baggrund) og udvidelse (indsigt i andres religiøse baggrunde og den skolefaglige tilgang til religion).

von Brömsen undersøger og diskuterer faget ’livskunnskap’ i den svenske grundskole og gymnasium. Artiklens udgangspunkt er de politiske dokumenter og læreplaner, der styrer faget, og deltagerobservation på to grundskoler og på et kommunalt arrangeret efteruddannelseskursus for lærere. Endvidere interviews med relevante aktører. Særlig vægt lægges på en analyse af programmet Social and Emotional Training (SET). Mange lærere kommer på kurser, der introducerer programmet, og det anvendes på mange skoler. SET er et amerikansk program med rødder i behavioristisk teori, og von Brömsens Foucault-inspirerede analyse viser, at dette program er et eksempel på, hvordan en individualpsykologisk og neurobiologisk diskurs trænger ind på uddannelsesfeltet, og hvordan den konstruerer ’governable subjects’. von Brömsen lægger op til en dannelsesorienteret og didaktisk debat af, hvad det er for ’subjects’, der bliver konstrueret gennem dette program i faget ’livskunnskap’, og hvilken relation der er mellem dette program og den svenske læreplan for ’livskunnskap’. von Brömsen påpeger, at der med SET sker en forskydning fra at undervise i moral og etik til at undervise i følelshåndtering og spørger kritisk til, hvilken betydning det får i forbindelse med, at det er skolens rolle at forberede eleverne til et liv som aktive og deltagende samfundsborgere.

Knut Duesund skriver om det norske grundskolefag RLE (Religion, livssyn og etik). Dette fag har som bekendt været meget omdiskuteret i de sidste årtier og har også skiftet navn flere gange. Duesund fokuserer på det ene led i faget: etikundervisningen. Artiklen diskuterer udfordringerne til etikundervisning i en skole og et samfund præget af mangfoldighed, sekularisme, globalisering og multikulturalisme. Duesunds bidrager til den fortsatte diskussion om RLE ved at

sammenligne den norske etikundervisningen med etikundervisningen i det indiske skolesystem, og han spørger, om det er muligt at lære noget af dette. Duesund finder, at man ikke skal kopiere det indiske system, men at man lade sig inspirere af det. Det norske RLE har ifølge Duesund et stort fokus på vidensformidling og på at lære *om* religionerne. I det indiske system er der et større fokus på, at en multikulturel undervisning skal bidrage til at opbygge en national etos med fælles kerneværdier som fx respekt og tolerance. Hvis det norske RLE lader sig inspirere af det indiske system, vil det kunne udvikles, så det bidrager til udviklingen af en national identitet på tværs af kulturelle, religiøse og etniske forskelle.